

รหัสโครงการ : RDG5130017

ชื่อโครงการ : สถานการณ์คุณภาพชีวิตของประชากรจังหวัดระยอง

ชื่อนักวิจัย : รศรินทร์ เกรย์¹, ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต¹, จักรชัย สื่อประเสริฐสิทธิ์², สาสินี เทพสุวรรณ¹

¹สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ²วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

email address : prgrg@mahidol.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : เดือนมีนาคม 2551 – เดือนพฤษภาคม 2552

วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อศึกษาสถานการณ์คุณภาพชีวิตของประชากรในภาพรวมของจังหวัด (ไม่รวมแรงงานต่างด้าว) และในพื้นที่ตามลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ได้แก่ พื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่ท่องเที่ยว โดยใช้ข้อมูลหลักจากการสำรวจด้วยตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลภาพรวมคุณภาพชีวิตที่เป็นตัวแทนของประชากรในจังหวัดระยอง และเป็นตัวแทนกลุ่มพื้นที่ 3 กลุ่ม มีครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งหมด 1,336 ครัวเรือน โดยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 3,889 คน

ผลการศึกษาค้นคว้าชีวิตใน 12 มิติสรุปได้ดังนี้ 1) มีประชากรแฝงประมาณร้อยละ 18 มากที่สุดในเขตอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 26 และพบว่าคนท้องถิ่นระยองมีทัศนคติในทางลบต่อแรงงานย้ายถิ่น 2) ประชากรเกือบทั้งหมดได้รับการศึกษา โดยส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา 3) ประชากรส่วนใหญ่มีงานทำ และมีรายได้สูงกว่า 50,000 บาทต่อปี และมีปัญหาการกู้เงินนอกระบบ ตลอดจนทัศนคติที่ว่าการเป็นหนี้ทำให้ชีวิตดีขึ้น 4) กว่าร้อยละ 70 เป็นเจ้าของบ้านและที่ดินของตนเอง และประมาณร้อยละ 36 มีที่ดินทำการเกษตร แต่พบว่ากว่าร้อยละ 70 ยังคงต้องซื้อน้ำเพื่อบริโภค และครัวเรือน 1 ใน 5 มีปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ พร้อมประสบปัญหามลพิษด้านเสียง ควัน กลิ่น ฝุ่น น้ำเน่าเสีย และขยะ/ของเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตท่องเที่ยว 5) ประชากรจังหวัดระยองมีการออกกำลังกายต่ำ แต่มีการดื่มสุราและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์เป็นประจำสูง และสาเหตุหนึ่งที่สำคัญในการเริ่มสูบบุหรี่ หรือดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเกษตรกรรมคือความเครียดและความวิตกกังวล 6) สัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในเกณฑ์ดีทั้งหมด แต่มีการรายงานเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่น และความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว 7) มีการช่วยเหลือร่างกาย / เงิน เพื่อช่วยทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้กับชุมชน / ละแวกบ้านอยู่ในระดับสูง 8) กว่าครึ่งหนึ่งเชื่อว่าตนเองสามารถเลือกผู้แทนที่ดีได้ 9) สามารถยอมรับการคอร์รัปชันได้ ถ้าประโยชน์ตกถึงประชาชนบ้าง 10) กว่าครึ่งหนึ่งนิยมการดูหนัง / ฟังเพลง 11) ความพอใจเฉลี่ยรวม ด้านอาชีพ/ หน้าที่การงาน สุขภาพกาย ชุมชน/ละแวกบ้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับ 7 ด้านการศึกษาอยู่ในระดับ 6 และด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ 5 จากคะแนนเต็ม 10 และ 12) ปัญหาที่สำคัญที่สุดของจังหวัดระยองที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาปากท้อง / การทำมาหากิน รองลงมา คือ ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม ยกเว้นในเขตท่องเที่ยวที่รายงานว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม รองมาคือ ปัญหาปากท้อง/การทำมาหากิน และปัญหาเสพติด อบายมุข

การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตต่อครัวเรือนระหว่างเขตพื้นที่โดยการสร้างเป็นดัชนีรวม พบว่า ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตของประชากรในจังหวัดระยองเท่ากับ 66.4 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 โดยที่เขตท่องเที่ยวมีคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมใกล้เคียงกับอุตสาหกรรม เขตท่องเที่ยวได้ 66.7 คะแนน เขตอุตสาหกรรมได้ 66.6 คะแนน และเขตเกษตรกรรมคิดเป็น 65.8 คะแนนตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติ พบว่า ถึงแม้เขตอุตสาหกรรมมีคุณภาพชีวิตสูงเป็นอันดับสอง แต่กลับมีมิติทุนทางสังคมต่ำที่สุดอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับเขตอื่นๆ สำหรับเขตท่องเที่ยวนั้น ถึงแม้ว่าจะมีคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมสูงเป็นอันดับหนึ่ง แต่มีความมั่นคงพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมต่ำที่สุด ในขณะที่เขตเกษตรกรรมมีคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมต่ำที่สุด เนื่องจากจากคะแนนการศึกษา เรียนรู้ การใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือต่ำที่สุด แต่คะแนนด้านความมั่นคงพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมกลับสูงที่สุด จะเห็นได้ว่าในการศึกษาค้นคว้าชีวิตต่อครัวเรือนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาแต่ละองค์ประกอบด้วย

นอกจากนี้ได้นำเสนอ ข้อจำกัดของข้อมูล ปัญหาของดัชนีบางตัวที่ไม่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และควรนำเสนอผลงานวิจัยที่ได้นี้ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้ เพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

Project Code : RDG5130017

Project Title : Quality of life of population in Rayong province

Investigators : Gray R.¹, Kittisuksathit S.¹, Sueprasertsitthi C.², Thapsuwan S.¹

Institute for Population and Social Research, Mahidol University¹,² Graduate School of Public Administration Burapha University

email address : prgr@mahidol.ac.th

Project Duration : March 2008 – February 2009

The objective of this study is to examine the quality of life of population in Rayong (excluding foreigners) as a whole and by land utilization area according to the province strategies, which are industrial, tourism and agricultural areas. The results are mainly based on a sample survey in 2008. The sample size is 1,336 households and there are 3,889 population aged 15 years and over in the sample households.

The results categorized by 11 domains show that 1) population domain: the floating population constitute 18 percent, are highest in the industrial area (26 percent). It is also found that the native people have negative attitudes towards migrants. 2) Education and learning domain: most of the population completed primary level. 3) Work and income domain: most are working and receive income higher than 50,000 Baht per year. Some also borrow money from non-financial institution or underground and the attitude that being in debt can lead to better life exists. 4) Basic security and Environment domain: Over 70 percent of household heads own the houses and land where the houses were built. However, over 70 percent of households need to buy drinking water and one in five households report shortage of water supply and encounter environmental problems 5) Health domain: the survey also shows that percent of exercising are lower than the national level. The percent of population who smoke and drink alcohol regularly are slightly higher than the national level. In agricultural area, an important reason to start smoking and drinking is stress and worrisome. 6) Family domain: the family relationship in general is good. However, there is some concern on young people behavior and weakness of family institution. 7) Social capital domain: it is found that the proportion of those who contribute money or labor to neighborhood is high. 8) Political participation: only over half of them believe that they were able to elect good representatives. 9) Morality domain: the attitude on the acceptance of corruption if some benefits reach the people still exist. 10) Recreation/leisure time domain: half of the population watch movies or listen to music by themselves. 11) Satisfaction domain: the average life satisfaction as a whole/ with career or work, health, community are 7 out of 10, education are 6 and environment are 5. 12) Perceived problem domain: the most important problem reported for Rayong as a whole is economic followed by environment. However, in tourism area, the most important problem reported is environment concern, followed by economic. Drug and gambling is also reported as an important problem in this area.

The composite index of quality of life for each area is constructed. The results show that the tourism and industrial areas have the highest quality of life (66.7 percent for tourism area and 66.6 percent for industrial area). The quality of life of agricultural area is the lowest (65.8 percent). However, when each domain is considered, the social capital is significant lower in the industrial area while the basic security and environment domain is lowest in the tourism. The composite index of agricultural area is lowest due to the lowest in education and learning domain but the basic security and environment domain in this area is highest. This finding suggests that the quality of life as a composite index is not adequate to reflect the real situation, each domain need to be also considered in quality of life study.

Finally, data limitation, concern with a few indicators that are not applicable in some context is also discussed. The results of this study should return to the communities in order to set up activities to improve their quality of life using community participatory approach. Researchers and officials should be only their facilitators.